

2022 – 25 Referatsaker

---

a) Avtale om bistand med Besøksstrategi med Lars Ole Klavestad

Alle verneområder må ha en besøksstrategi for å kunne ta i bruk merkevaren til Norges nasjonalparker. I mars 2017 vedtok Ytre Hvaler nasjonalparkstyre å sette i gang arbeid med besøksstrategi for Ytre Hvaler nasjonalpark. Besøksstrategi er en plan for hvordan forvaltningsmyndigheten vil gjennomføre besøksforvaltning for verneområdet. Nasjonalparkforvalter har behov for bistand i å ferdigstille besøksstrategien innen 2022.

Landskapsarkitekt MNLA Lars Ole Klavestad påtar seg å bistå nasjonalparkforvalteren med følgende oppgaver:

- Kreativ samtalepartner for nasjonalparkforvalteren i arbeidet
- Delta i nødvendige møter og komme med idéer til innholdet
- Utforme nødvendige illustrasjoner og kart, samt bidra med fotomateriale
- Grafisk utforming av dokumentet

Besøksstrategien ferdigstilles i løpet av høsten 2022. Det forutsettes at nasjonalparkforvalteren leder prosessen og sørger for nødvendig framdrift. Dokumentet settes opp i InDesign og leveres som PDF, som både kan trykkes og presenteres på nett.

Vedlegg:

- 1) Avtale om ferdigstilling av besøksstrategi Ytre Hvaler nasjonalpark

b) Delegering av myndighet til å frafalle vedtak om tvangsmulkt

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 73 fjerde ledd, jf. kgl.res. 8. januar 2021 nr. 65 om delegering av myndighet etter naturmangfoldloven og delegeringsvedtak fra Klima- og miljødepartementet 29. november 2021, delegerer Miljødirektoratet også myndigheten å frafalle tvangsmulkt til Statsforvalterne og nasjonalparkstyrene etter lov. 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 73 fjerde ledd.

Vedlegg:

- 1) Miljødirektoratet sitt brev om å delegerer myndighet etter naturmangfoldloven § 73 fjerde ledd, datert 29.04.2022
- 2) Klima- og miljødepartementets retningslinjer om bruk av myndigheten datert 29.11.2021

c) Informasjon om overtredelsesgebyr etter naturmangfoldloven

Overtredelsesgebyr er en forvaltningssanksjon som kan ilegges privatpersoner og foretak som en reaksjon på brudd på bestemmelser angitt i [naturmangfoldloven § 74](#). Denne sanksjonen kan brukes for å reagere på brudd på naturmangfoldlovens bestemmelser, forskrifter etter loven og bestemmelser i enkeltvedtak etter loven.

Det er bare Miljødirektoratet som har myndighet til å gi overtredelsesgebyr etter naturmangfoldloven § 74. På et senere tidspunkt kan det bli aktuelt å delegerer myndigheten videre.

Dersom nasjonalpark- og verneområdestyrer eller statsforvalter blir kjent med overtredelser av naturmangfoldloven som bør følges opp med en annen reaksjon enn politianmeldelse, bør Miljødirektoratet kontaktes for å avklare om det kan være aktuelt å ilegge overtrederen et overtredelsesgebyr (se kontaktpersoner avslutningsvis i brevet). Miljødirektoratet vil i slike tilfeller gjøre en foreløpig forhåndsvurdering av om overtredelsesgebyr kan være en egnet reaksjon i den aktuelle saken. Dersom saken vurderes egnet, kan den oversendes formelt til Miljødirektoratet for videre behandling. Vurderes saken som mer alvorlig skal den i stedet politianmeldes, jf. over.

Vedlegg:

3) Miljødirektoratet sitt informasjonsbrev om overtredelsesgebyr, datert 21.06.2022

Sekretariatets forslag til vedtak:

Tatt til orientering

Nasjonalparkstyrets vedtak

Settes inn

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Dokumenttype:	Revideres av:	Godkjent av:	Dokumentansvarlig enhet:
Mal	Korsmo, Grete Andersson	Tuseh, Gunhild Dalaker	Klima og miljø
Dokumentnummer:	Versjon:	Godkjent dato:	Prosesseier:
RMKS-469787111- 219	1.0	16.03.2021	Butenschøn, Karsten

Avtale om ferdigstilling av besøksstrategi Ytre Hvaler nasjonalpark

Avtale mellom
Statsforvalteren i Oslo og Viken
og
KLAVESTAD kunst kart landskap
15.06.22

Vår referanse: 2022/18802

Oppdragstakers referanse:

Avtalen er inngått når det foreligger skriftlig erklæring fra begge parter med dette avtaledokumentet som vedlegg.

1. OPPDRAGET

1.1. Bakgrunnen for oppdraget

Alle verneområder må ha en besøksstrategi for å kunne ta i bruk merkevaren til Norges nasjonalparker. I mars 2017 vedtok Ytre Hvaler nasjonalparkstyre å sette i gang arbeid med besøksstrategi for Ytre Hvaler nasjonalpark. Besøksstrategi er en plan for hvordan forvaltningsmyndigheten vil gjennomføre besøksforvaltning for verneområdet. Nasjonalparkforvalter har behov for bistand i å ferdigstille besøksstrategien innen 2022.

1.2. Oppdragsbeskrivelse

Landskapsarkitekt MNLA Lars Ole Klavestad (heretter oppdragstaker) påtar seg å bistå Statsforvalteren i Oslo og Viken (heretter oppdragsgiver) med følgende oppgaver:

- Kreativ samtalepartner for nasjonalparkforvalteren i arbeidet
- Delta i nødvendige møter og komme med idéer til innholdet
- Utforme nødvendige illustrasjoner og kart, samt bidra med fotomateriale
- Grafisk utforming av dokumentet

Besøksstrategien ferdigstilles i løpet av høsten 2022. Det forutsettes at nasjonalparkforvalteren leder prosessen og sørger for nødvendig framdrift. Dokumentet settes opp i InDesign og leveres som PDF, som både kan trykkes og presenteres på nett. For dette dokumentet vil designmanualen for Norges nasjonalparker legges til grunn.

1.3. Organisering av oppdraget

Hver av partene oppnevner prosjektleder. Prosjektleder gis myndighet til å opptre på vegne av partene i saker som angår oppdraget. Alle henvendelser vedrørende denne avtalen, rettes til prosjektleder.

Oppdragsgiver:

Prosjektleder/

Kontaktperson: Monika Olsen

Telefon: 90712929

E-post: fmosmoo@statsforvalteren.no

Oppdragstaker:

Prosjektleder/

Kontaktperson: Lars Ole Klavestad

Telefon: 97036652

E-post: lars.ole@klavestad.com

Oppdragstaker har ikke anledning til å overføre oppdraget til andre eller benytte underleverandør uten skriftlig samtykke fra oppdragsgiver.

1.4. Varighet og fremdrift

Oppdraget skal påbegynnes innen 01.08.2022, og skal være sluttført innen 31.12.2022.

Eventuelle milepæler:

- 01.10.2022 – første utkast til besøksstrategi
- 01.11.2022 – gjennomgang av besøksstrategien med nasjonalparkstyret
- 01.12.2022 - ferdig utkast til besøksstrategi

1.5. Rapportering

Rapport skal sendes oppdragsgiver innen 15.12.2022.

Veileder Besøksforvaltning i norske verneområder

(<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/vernet-natur/myndigheter/besoksforvaltning-i-norske-verneomrader/>) og

Designmanualen for Norges nasjonalparker (<https://designmanual.norgesnasjonalparker.no/>) legges til grunn for rapporten.

2. PARTENES PLIKTER

2.1. Oppdragstakers plikter

Oppdragstaker skal yte faglig bistand under oppdragsgivers ledelse. Henvendelser fra oppdragsgiver skal besvares uten ugrunnet opphold. Oppdragstaker skal orientere oppdragsgiver ved henvendelser fra media som angår oppdraget.

Avtalen fritar ikke oppdragstaker fra å innhente tillatelser som er nødvendig for å utføre oppdraget.

2.2. Oppdragsgivers plikter

Henvendelser fra oppdragstaker skal besvares uten ugrunnet opphold.

Selve teksten i dokumentet forfattes av nasjonalforvalteren. Nasjonalparkforvalteren leder prosessen og sørger for nødvendig framdrift.

2.3. Møter/befaringer

Dersom en part finner det nødvendig, kan parten med minst tre virkedagers varsel innkalle til møter med den annen part for å drøfte innhold og utførelse av oppdraget. Tilsvarende gjelder ved nødvendig befaring med begge parter til stede.

2.4. Taushetsplikt

Oppdragstaker er underlagt reglene om taushetsplikt i forvaltningsloven. Taushetsplikten gjelder også etter at oppdragstaker har avsluttet tjenesten eller arbeidet.

2.5. Varslingsplikt

Partene skal uten utgrunnet opphold varsle om forhold som partene forstår eller bør forstå at kan få betydning for gjennomføring av oppdraget, herunder eventuelle forventede forsinkelser eller andre forhold som fører til at partene ikke kan oppfylle sine plikter etter avtalen, se punkt 6.2 (tilleggsfrist).

2.6. Skriftlig kommunikasjon

Alle varsler, krav eller andre meddelelser knyttet til denne avtalen skal sendes skriftlig til fmosmoo@statsforvalteren.no, med mindre partene har avtalt noe annet for den aktuelle type henvendelse.

2.7. Risiko og ansvar for dokumentasjon

Partene skal sørge for forsvarlig oppbevaring av dokumenter og annet materiale av betydning for oppdraget uansett form, herunder e-post og annet elektronisk materiale.

Oppdragstaker har risiko og ansvaret for dokumenter og annet materiale uansett form, som skades eller ødelegges mens de befinner seg under oppdragstakers kontroll.

3. PRIS OG BETALING

3.1. Pris

Prosjektet skal gjennomføres innenfor en totalramme på kr. 95 000 eks. merverdiavgift. Alle utgifter og kostnader herunder arbeidstid til feltarbeid, rapportering og reisekostnader er inkludert i totalrammen.

3.2. Betalingsvilkår

Betaling skjer etter levert sluttrapport er godkjent.

3.3. Fakturering

Faktura skal spesifiseres og dokumenteres slik at oppdragsgiver kan kontrollere at oppdraget er utført i henhold til denne avtalen.

Faktura må sendes oppdragsgiver senest innen 10.12.2022. Betalingsfristen skal være 30 dager, men allikevel ikke senere enn 31. desember inneværende år. Bevilgningen fra statsbudsjettet er ikke overførbart til neste år. Oppdragsgiver kan derfor ikke garantere betaling av faktura med forfall etter denne fristen.

Faktura skal merkes med: 3840tssor – Monika Olsen
Faktureres elektronisk til: 974 761 319

Dersom oppdragstaker ikke kan benytte elektronisk faktura skal oppdragsgiver kontaktes før papirfaktura sendes Direktoratet for økonomistyring (DFØ).

4. GODKJENNING AV RESULTAT

Godkjenning innebærer at oppdragsgiver finner det resultatet som fremkommer av sluttrapporten å være i samsvar med vilkårene i denne avtalen.

5. ENDRING ELLER STANS

5.1. Endringer av ytelsen etter avtaleinngåelse

Endringer av eller tillegg til denne avtalen skal avtales skriftlig.

Hvis oppdragstaker mener oppdragets innhold eller omfang endres underveis, må det uten ugrunnet opphold meddeles skriftlig til oppdragsgiver. Er ikke det gjort, skal oppdraget gjennomføres til avtalt tid og pris.

5.2. Endrede forutsetninger

Dersom det under utførelsen av oppdraget fremkommer nye opplysninger om naturmangfoldet, som er av en slik art at oppdraget ikke kan gjennomføres som forutsatt, ansees ikke dette som mislighold (punkt 6.1). Oppdragstaker skal varsle oppdragsgiver umiddelbart. Oppdragsgiver vil i rimelig grad dekke eventuelle merutgifter som oppstår på grunn av nødvendig stans eller utsettelse av oppdraget.

Ved utsettelse skal det avtales ny tidsplan for fremdrift av oppdraget. Dette gjøres ved å opprette tilleggsavtale iht. punkt. 5.1.

5.3. Force majeure

Dersom det inntreffer en ekstraordinær situasjon, som etter vanlige kontraktsrettslige regler må regnes som force majeure, anses kontrakten ikke som misligholdt så lenge force majeure situasjonen vedvarer. Partene må selv bære de ekstra kostnader force majeure situasjonen medfører for oppfyllelse av denne avtalen.

6. MISLIGHOLD

6.1. Hva som anses som mislighold

Det foreligger mislighold dersom en av partene ikke oppfyller forpliktelser etter denne avtalen eller de krav det er rimelig å stille ved slike oppdrag, og det ikke skyldes forhold som den annen part er ansvarlig for.

6.2. Tilleggsfrist

Dersom forsinkelser som skyldes oppdragstaker fører til at oppdraget ikke kan forventes gjennomført innen avtalt tidspunkt, kan oppdragstaker skriftlig spørre oppdragsgiver om det er ønskelig at oppdraget likevel utføres til tross for forsinkelsen (som ellers ville kunne resultere i sanksjoner i henhold til punkt 6.3, jf. punkt 6.1). Oppdragstaker må da opplyse om når ytelsen kan forventes gjennomført.

Velger oppdragsgiver å få oppdraget gjennomført, har oppdragstaker frist fram til det tidspunkt han har opplyst at oppdrag kan gjennomføres (tilleggsfrist).

Ved forespørsel om tilleggsfrist må oppdragsgiver gi sitt svar skriftlig. Dersom oppdragsgiver ikke gir sitt svar innen 10 virkedager fra mottak av varsel om forsinkelse, anses tilleggsfristen for akseptert.

Ved forsinkelse av oppdraget som skyldes oppdragsgiver skal det avtales ny tidsplan for fremdrift av prosjektet. Dette gjøres ved å opprette tilleggsavtale iht. punkt 5.1.

6.3. Sanksjoner ved mislighold

6.3.1. Tilbakehold av ytelse

Ved oppdragstakers mislighold kan oppdragsgiver holde betalingen tilbake, men ikke åpenbart mer enn det som er nødvendig for å sikre oppdragsgivers krav som følge av misligholdet.

Oppdragstaker kan ikke holde tilbake ytelse som følge av oppdragsgivers mislighold, med mindre misligholdet er vesentlig.

6.3.2. Prisavslag

Hvis det tross gjentatte forsøk ikke har lyktes oppdragstaker å avhjelpe en mangel, kan oppdragsgiver kreve forholdsmessig avslag i kontraktsummen. Prisavslag er kompensasjon for redusert verdi av det leverte, og er avhengig av eventuell erstatning.

6.3.3. Heving

Dersom det foreligger vesentlig mislighold, kan den andre parten, etter å ha gitt den misligholdende part skriftlig varsel og rimelig frist til å rette opp i forholdet, heve hele eller deler av avtalen med øyeblikkelig virkning.

6.3.4. Erstatning

En part kan kreve erstattet ethvert direkte tap dvs. merkostnader oppdragsgiver får ved dekningskjøp, tap som skyldes merarbeid og andre direkte kostnader i forbindelse med forsinkelse, mangel eller annet mislighold iht. punkt 6.1.

6.3.5. Erstatningsbegrensning

Erstatning for indirekte tap kan ikke kreves. Indirekte tap omfatter, men er ikke begrenset til, tapt fortjeneste av enhver art, tapte besparelser, tap av data, og krav fra tredjeparter med unntak av idømt erstatningsansvar for rettsmangler.

Samlet erstatning i avtaleperioden er begrenset til beløp som tilsvarer avtalt vederlag eller totalrammen for prosjektet iht. punkt 3.1 eksklusive merverdiavgift.

Disse begrensningene gjelder imidlertid ikke hvis den misligholdende part eller noen denne svarer for, har utvist grov uaktsomhet eller forsett.

7. OPPHAVS- OG EIENDOMSRETT

Når oppdraget er utført og betaling har skjedd har oppdragsgiver eiendomsrett og andre relevante materielle og immaterielle rettigheter til resultater og produkter inkludert fotografier og illustrasjoner, utarbeidet i forbindelse med oppdraget, med de begrensninger som følger av ufravikelig lov. Rettighetene omfatter også rett til endring og videreoverdragelse, jf. lov 12. mai 1961 nr. 2 om opphavsrett til åndsverk mv. (åndsverkloven) § 39b. Det skal fremgå dersom det er foretatt endringer av produkter utarbeidet i forbindelse med oppdraget.

Fotografier og illustrasjoner skal kunne brukes av andre embeter (Statsforvaltere) og eventuelt Miljødirektoratet. Fotografier og illustrasjoner kan også gjøres tilgjengelig på nett, i media og brukes fritt til informasjonsarbeid, uten tillatelse fra opphavsmann. Opphavsmann skal oppgis ved bruk av fotografier og illustrasjoner.

Oppdragstaker har rett til å utnytte alle resultater og produkter utarbeidet i forbindelse med prosjektet.

Partene skal ikke utnytte resultater og produkter av prosjekter i kommersiell sammenheng; det vil si i den hensikt å drive næringsvirksomhet med kjøp og salg.

8. TVISTER

8.1. Rettsvalg

Partenes rettigheter og plikter etter denne avtalen bestemmes i sin helhet av norsk rett.

8.2. Forhandlinger

Dersom det oppstår tvist mellom partene om tolkningen eller rettsvirkningene av avtalen, skal tvisten først søkes løst gjennom forhandlinger.

8.3. Mekling

Dersom en tvist ikke blir løst etter forhandlinger, kan partene forsøke å løse tvisten ved mekling.

Partene kan velge å legge Den Norske Advokatforenings regler for mekling ved advokat til grunn, eventuelt modifisert slik partene ønsker. Det forutsettes at partene blir enige om en mekler med den kompetansen partene mener passer best i forhold til tvisten.

Den nærmere fremgangsmåten for mekling bestemmes av mekleren, i samråd med partene.

8.4. Doms- eller voldgiftsbehandling

Dersom en tvist ikke blir løst ved forhandlinger eller mekling, kan hver av partene forlange tvisten avgjort med endelig virkning ved norske domstoler. Adressen til Statsforvalteren i Oslo og Viken er verneting. Partene kan alternativt avtale at tvisten blir avgjort med endelig virkning ved voldgift.

Statsforvaltere
Nasjonalpark- og verneområdestyrer

Trondheim, 29.04.2022

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2021/13271

Saksbehandler:
Tone Lise Alstad Eid

Delegering av myndighet etter naturmangfoldloven § 73 fjerde ledd til statsforvalteren og nasjonalpark- og verneområdestyrene

Miljødirektoratet viser til delegeringsbrev av 29. november 2021 til Miljødirektoratet, hvor Klima- og miljødepartementet delegerer myndighet til å frafalle vedtak om tvangsmulkt etter naturmangfoldloven § 73 fjerde ledd til Miljødirektoratet. Klima- og miljødepartementet har samtidig fastsatt retningslinjer som skal bidra til en enhetlig og hensiktsmessig praksis av denne myndigheten.

I brevet bes Miljødirektoratet om å delegerer myndighet etter naturmangfoldloven § 73 fjerde ledd videre til statsforvalterne og nasjonalpark- og verneområdestyrer innenfor saksfelt disse har ansvar for.

Naturmangfoldloven § 73 lyder:

For å sikre at bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven blir gjennomført, kan myndigheten etter loven fatte vedtak om tvangsmulkt.

Tvangsmulkt kan fastsettes når overtredelse av en bestemmelse er oppdaget. Tvangsmulkten begynner å løpe dersom den ansvarlige oversitter den frist for retting av forholdet som myndigheten etter loven har fastsatt. Tvangsmulkt kan fastsettes på forhånd dersom særlige grunner tilsier det, og løper da fra en eventuell overtredelse tar til. Det kan fastsettes at tvangsmulkten løper så lenge det ulovlige forhold varer, eller at den forfaller for hver overtredelse. Tvangsmulkt løper likevel ikke dersom etterlevelse er umulig på grunn av forhold som ikke skyldes den ansvarlige. Tvangsmulkt kan fastsettes som løpende mulkt eller engangsmulkt.

Tvangsmulkt pålegges den ansvarlige for overtredelsen. Er overtredelsen skjedd på vegne av et selskap eller en annen sammenslutning, en stiftelse eller et offentlig organ, skal tvangsmulkten vanligvis pålegges dette. Er tvangsmulkt pålagt et selskap som inngår i et konsern, kan påløpt tvangsmulkt også inndrives hos morselskap.

Departementet kan frafalle påløpt tvangsmulkt. Avgjørelsen regnes ikke som enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

Myndighet etter naturmangfoldloven er ved kgl.res. 8. januar 2021 nr. 65 delegert fra Kongen til Klima- og miljødepartementet med virkning fra 15. januar 2021. Klima- og miljødepartementet har i vedtak 12. januar 2021 nr. 82 delegert myndighet til Miljødirektoratet med virkning fra 15. januar 2021.

I delegeringsvedtak 14. januar 2021 har Miljødirektoratet delegert myndighet etter naturmangfoldloven til statsforvalterne og nasjonalpark- og verneområdestyrer med virkning fra 15. januar 2021. Delegeringen omfatter blant annet myndighet til å fatte vedtak om tvangsmulkt etter naturmangfoldloven § 73 første ledd for å sikre at bestemmelser gitt i eller i medhold av naturmangfoldloven blir gjennomført.

Myndigheten til å frafalle tvangsmulkt er ikke omfattet av tidligere delegering i vedtak 12. januar 2021 til Miljødirektoratet, men det fremgår av delegeringsvedtaket fra Klima- og miljødepartementet av 29. november 2021 at delegeringen gjelder i tillegg til departementets tidligere vedtak om delegering av myndighet for andre bestemmelser i naturmangfoldloven.

Delegering av myndighet til å frafalle vedtak om tvangsmulkt

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 73 fjerde ledd, jf. kgl.res. 8. januar 2021 nr. 65 om delegering av myndighet etter naturmangfoldloven og delegeringsvedtak fra Klima- og miljødepartementet 29. november 2021, delegerer Miljødirektoratet også myndigheten å frafalle tvangsmulkt til Statsforvalterne og nasjonalparkstyrene etter lov. 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 73 fjerde ledd.

Klima- og miljødepartementets retningslinjer om bruk av myndigheten vedlegges.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Trond Flydal
seksjonsleder

Tone Lise Alstad Eid
seniorrådgiver

Vedlegg: Brev fra Klima- og miljødepartementet av 29. november 2021

Kopi: Klima- og miljødepartementet

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Deres ref

Vår ref
20/3937-5

Dato
29. november 2021

Delegering av myndighet til å frafalle vedtak om tvangsmulkt etter naturmangfoldloven og retningslinjer for bruk av slik myndighet

Klima- og miljødepartementet delegerer myndigheten til å frafalle vedtak om tvangsmulkt etter naturmangfoldloven til Miljødirektoratet, og ber Miljødirektoratet delegere myndigheten videre til statsforvalterne og nasjonalpark- og verneområdestyrer innenfor aktuelle saksområde. Departementet har samtidig fastsatt retningslinjer som skal bidra til en enhetlig og hensiktsmessig praksis av denne myndigheten.

Delegering av myndighet til å frafalle vedtak om tvangsmulkt

Myndighet etter lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 73 fjerde ledd delegeres hermed til Miljødirektoratet.

Delegeringen trer i kraft straks og gjelder i tillegg til departementets tidligere vedtak om delegering av myndighet for andre bestemmelser naturmangfoldloven til Miljødirektoratet.

Delegeringen er ikke til hinder for at departementet kan utøve myndighet etter bestemmelsen.

Retningslinjer for omgjøring av vedtak om tvangsmulkt og frafall av påløpt tvangsmulkt

Endring av vedtak om tvangsmulkt som ikke har påløpt

Et vedtak om tvangsmulkt som ennå ikke har påløpt kan omgjøres, jf. forvaltningsloven § 35. Omgjøring kan innebære at mulkten blir endret fra engangsmulkt til løpende mulkt, eller at

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltningsavdelingen

Saksbehandler
Ernst Inge
Espeland
22 24 58 90

den blir satt til et høyere eller lavere beløp eller bortfaller helt. Omgjøring etter forvaltningsloven § 35 kan særlig være aktuelt dersom myndigheten får nye opplysninger.

Frafall av påløpet tvangsmulkt

Dersom tvangsmulkten har begynt å løpe, kan den helt eller delvis frafalles med hjemmel i naturmangfoldloven § 73 fjerde ledd. Det fremgår av forarbeidene til bestemmelsen at tvangsmulkt generelt har en god preventiv effekt, i tillegg til at den bidrar til å tvinge frem en gjennomføring i samsvar med loven. Hovedregelen er derfor at tvangsmulkten skal betales, og at det bare er aktuelt å treffe vedtak om å frafalle den når det ulovlige forhold er rettet.

Videre bør det legges vekt på om tvangsmulktens størrelse står i et rimelig forhold til overtredelsens karakter, om parten har hatt rimelig tid til å rette det ulovlige forholdet og om overtredelsen er unnskyldelig. Det kan være aktuelt å bruke bestemmelsen dersom det ikke er satt noe øvre grense for tvangsmulkten og beløpet har blitt uforholdsmessig høyt. I så fall må det også vurderes hva som er årsaken til at det har gått lang tid uten at plikten er oppfylt. Andre momenter som kan vektlegges er om den ansvarlige har hatt noen vinning ved ikke å oppfylle plikten, og den ansvarliges økonomiske situasjon. Det kan også legges vekt på alvorlig sykdom hos den ansvarlige. Hensynet til den ansvarliges interesser må samtidig avveies mot behovet for å ikke undergrave tvangsmulktens effekt.

Det kan forekomme tilfeller der etterlevelse av pålegget som tvangsmulkten skal fremtvinge blir umulig og årsaken til dette ikke ligger hos den ansvarlige. Eksempler på dette er om pålagt oppryddingstiltak ikke lar seg gjennomføre på grunn av ekstreme værforhold. Ettergivelse av tvangsmulkt er lite aktuelt i slike tilfeller siden det følger av naturmangfoldloven § 73 annet ledd femte punktum at mulkten uansett ikke løper i perioden hvor etterlevelse er umulig på grunn av forhold som ikke skyldes den ansvarlige selv.

Det følger av naturmangfoldloven § 73 fjerde ledd annet punktum at avgjørelse om å frafalle eller ikke frafalle påløpt tvangsmulkt ikke regnes som et enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Vedtaket kan derfor ikke påklages.

Videre delegering

Vi ber Miljødirektoratet delegerer myndighet etter naturmangfoldloven § 73 fjerde ledd videre til statsforvalterne og nasjonalpark- og verneområdestyrer innenfor saksfelt disse har ansvar for. Vi ber Miljødirektoratet også om å videreformidle ovennevnte retningslinjer til aktuelle instanser.

Med hilsen

Øivind Dannevig (e.f.)
avdelingsdirektør

Ernst Inge Espeland
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Verneområde- og nasjonalparkstyrever
Alle statsforvaltere

Trondheim, 21.06.2022

Deres ref.:
[REF]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2022/6362

Saksbehandler:
Hege Langeland

Informasjon om overtredelsesgebyr etter naturmangfoldloven

Miljødirektoratet vil i dette brevet gi informasjon om hvordan overtredelsesgebyr vil bli benyttet som reaksjon for påbrudd på naturmangfoldloven.

Om overtredelsesgebyr etter naturmangfoldloven

Overtredelsesgebyr er en forvaltningssanksjon som kan ilegges privatpersoner og foretak som en reaksjon på brudd på bestemmelser angitt i [naturmangfoldloven § 74](#). Denne sanksjonen kan brukes for å reagere på brudd på naturmangfoldlovens bestemmelser, forskrifter etter loven og bestemmelser i enkeltvedtak etter loven.

Overtredelsesgebyr regnes som straff og er en alternativ reaksjon til politianmeldelse for oppfølging i straffesporet. Ved overtredelser av regelverket må forvaltningen ta stilling til om saken skal politianmeldes eller om det i stedet bør ilegges et overtredelsesgebyr. Overtredelsesgebyr regnes generelt sett som en mildere reaksjon enn politianmeldelse (oppfølging i straffesporet).

Politiet og påtalemyndigheten skal prioritere å følge opp lovbrudd som er av alvorlig karakter, eller som ikke anses å kunne sanksjoneres tilstrekkelig av forvaltningen. Ved lovbrudd som forvaltningen har forutsetninger for å avdekke og sanksjonere på en tilstrekkelig måte, skal forvaltningssporet benyttes, f.eks. med illeggelse av overtredelsesgebyr. De alvorlige bruddene på naturmangfoldloven skal derfor fortsatt politianmeldes.

Overtredelsesgebyr er aktuelt for de overtredelsene som vurderes som mindre alvorlige, men hvor det er viktig for etterlevelsen av regelverket at det kommer en reaksjon. Det er i tillegg en forutsetning for å gi overtredelsesgebyr at saken er tilstrekkelig opplyst slik at det ikke er uklårheter mht. hva som har skjedd eller av hvem.

Bevis og taushetsretten i forvaltningsloven § 48

Når forvaltningsorganet blir kjent med at det foreligger en overtredelse som det er aktuelt å følge opp med overtredelsesgebyr eller politianmeldelse, må vedkommende overtredere gjøres oppmerksom på at vedkommende ikke har plikt til å uttale seg, se [forvaltningsloven § 48](#). En kort

generell orientering om taushetsretten bør gis til gjerningspersonen så snart et tilsyn eller undersøkelser gir mistanke om at det kan være begått brudd på regelverket. Vedkommende kan likevel velge å forklare seg frivillig etter at slik generell orientering er gitt, og forklaringen kan i slike tilfeller brukes som bevis.

Denne regelen springer ut av vernet mot selvinkriminering som gir beskyttelse mot å tvinges til å bidra til egen straffeforfølgning gjennom en forklaring eller annen bevisføring som medfører erkjennelse av skyld, og er en del av kravet om rettferdig rettergang i Den europeiske menneskerettighetskonvensjon artikkel 6 nr. 1.

Miljødirektoratet har myndighet

Det er bare Miljødirektoratet som har myndighet til å gi overtredelsesgebyr etter naturmangfoldloven § 74. På et senere tidspunkt kan det bli aktuelt å delegerer myndigheten videre.

Dersom nasjonalpark- og verneområdestyrer eller statsforvalter blir kjent med overtredelser av naturmangfoldloven som bør følges opp med en annen reaksjon enn politianmeldelse, bør Miljødirektoratet kontaktes for å avklare om det kan være aktuelt å ilegge overtrederen et overtredelsesgebyr (se kontaktpersoner avslutningsvis i brevet). Miljødirektoratet vil i slike tilfeller gjør en foreløpig forhåndsvurdering av om overtredelsesgebyr kan være en egnet reaksjon i den aktuelle saken. Dersom saken vurderes egnet, kan den oversendes formelt til Miljødirektoratet for videre behandling. Vurderes saken som mer alvorlig skal den i stedet politianmeldes, jf. over.

Når saken skal oversendes til Miljødirektoratet, er det viktig at all informasjon som opplyser forholdet er med. I oversendelsesbrevet må det redegjøres for hva som har skjedd, når, hvor og av hvem. Navn og kontaktinformasjon på den/de som har begått handlingen(e) må med. Dokumentbevis, bilder, kartfestinger osv. vedlegges der disse finnes. Dokumentene bør som hovedregel unntas offentlighet etter offentleglova § 24 annet ledd.

Miljødirektoratet vil sørge for den videre behandlingen av saken når den er oversendt hit. Overtrederen vil bl.a. få forhåndsvarsel før det eventuelt gis et vedtak om å ilegge overtredelsesgebyr. Miljødirektoratet vil også sørge for samordning med andre myndigheter i samsvar med forvaltningsloven § 47 i saker hvor dette er et krav.

Ileggelse av overtredelsesgebyr bør skje raskt, slik at overtrederen får en rask reaksjon. Dette vil virke mer preventivt enn om overtredelsesgebyret kommer lenge etter at lovbruddet er gjennomført. Nasjonalpark- og verneområdestyrer kan delegerer til sine forvaltere adgangen til å sende over saker til Miljødirektoratet med sikte på overtredelsesgebyr. Vi anbefaler at dette gjøres for å sikre en mest mulig effektiv saksgang.

Overtredelsesgebyr kan bare ilegges for overtredelser som er foretatt etter 1. januar 2021, og det er en foreldelsesfrist på 2 år.

Hvilke overtredelser er egnet for overtredelsesgebyr?

Generelle momenter

Som nevnt, er det de mindre alvorlige straffbare overtredelsene som vil være egnet for overtredelsesgebyr. I tillegg kan gebyr benyttes på overtredelser som i dag ikke er gjort straffbare, som f.eks. brudd på naturmangfoldloven § 6.

I saker hvor man kan velge mellom anmeldelse eller overtredelsesgebyr vil følgende momenter tale *for* overtredelsesgebyr:

- Overtredelsen regnes som et mindre alvorlig lovbrudd sammenlignet med andre overtredelser på feltet (eller regnes som en formalovertredelse).
- Overtredelsen gjelder et enkelt, konstaterbart faktum. Saken må være tilstrekkelig opplyst. Er det tvil rundt hva som har skjedd eller hvem som har begått handlingen må saken anmeldes slik at faktum blir klarlagt gjennom etterforskning.
- Subjektiv skyld er enkelt å konstatere (som punktet over).
- Overtredelsen gir små konsekvenser av den enkelte handling.
- Overtredelsen gjelder et enkeltstående brudd fra gjerningspersonen. Flere overtredelser fra samme gjerningsperson vil kunne tilsi anmeldelse.

Miljødirektoratet har gjort en forhåndsvurdering av hvilke typetilfeller som generelt sett bør politianmeldes og hvilke som kan være aktuelle for overtredelsesgebyr. Overtredelsene må samtidig vurderes konkret i den enkelte sak i lys av momentene over.

I det følgende gir vi noen eksempler på saker som *kan* være egnet for gebyr. Eksemplene er ikke uttømmende og bare veiledende:

Overtredelser i verneområder

Overtredelser som gjelder ulovlig motorferdsel, ulovlige byggetiltak uten søknad, hogst, samt graving og deponering som har et visst omfang bør som hovedregel anmeldes. Flere overtredelser fra samme overtreder bør også som oftest anmeldes.

Forutsatt at overtredelsen ikke har medført særlige konsekvenser for naturverdier vurderer vi at følgende eksempler kan være egnet for bruk av overtredelsesgebyr:

- mindre brudd på vilkår i tillatelse
- små byggetiltak på eksisterende bygninger
- el-sykling på vei hvor sykling er tillatt
- forsøpling (lite omfang)
- ulovlig bål, brenning av avfall (lite omfang)
- brudd på ferdselsforbud (kort varighet og ingen forstyrrelse av dyrelivet)
- bruk av drone (ikke ved forstyrrelse eller unødig jaging)
- hensetting av gjenstander (lite omfang)
- graving (lite omfang)
- deponering (lite omfang)
- telting uten tillatelse (kort tidsrom ingen skjerpene omstendigheter)

Det kan også være aktuelt å bruke overtredelsesgebyr i andre tilfeller enn eksemplene som vi har vist til over.

Subjektiv skyld er videre en del av vurderingen av hvilken reaksjon som bør benyttes, f.eks. vil en handling som er begått med forsett eller grov uaktsomhet (vedkommende er sterkt å bebreide for sin handlemåte), kan tale for at en sak bør anmeldes.

Overtredelser utvalgte naturtyper

Overtredelsesgebyr kan ofte være aktuelt ved brudd på aktsomhetsplikta i naturmangfoldloven § 6, der overtredelsen har rammet en utvalgt naturtype. Ettersom overtredelse av aktsomhetsplikten ikke er straffbar, vil overtredelsesgebyr også være aktuelt ved grove overtredelser.

Overtredelser artsforvaltning

Overtredelsesgebyr for brudd på naturmangfoldlovens regler om artsforvaltning kan, avhengig av artens bevaringsstatus og omstendighetene rundt det straffbare forholdet, være egnet for individuelt utmålt overtredelsesgebyr dersom overtredelsen ikke anmeldes.

Overtredelser fremmede organismer

Overtredelsesgebyr kan være aktuelt ved mindre alvorlige overtredelser av regelverk etter naturmangfoldlovens kapittel IV om fremmede organismer. Eksempler på saker der det kan være aktuelt å vurdere overtredelsesgebyr kan være brudd på vilkår i tillatelse etter forskrift om utenlandske treslag til skogbruksformål, overtredelse av pliktene i forskrift om fremmede organismer V eller ulovlig utsetting av landlevende planter foretatt av privatpersoner.

Krav om stans, retting og tvangsmulkt

Krav om stans, retting og tvangsmulkt etter naturmangfoldloven kapittel IX kan og bør brukes i tillegg til overtredelsesgebyr. Varsel og vedtak om dette kan skje parallelt med at det ilegges overtredelsesgebyr, og er i utgangspunktet to ulike prosesser.

Statsforvalteren og nasjonalpark- og verneområdestyrene har selv myndighet til å fatte vedtak om f.eks. retting etter naturmangfoldloven § 69. Miljødirektoratets veileder [M-617 Oppfølging av ulovlige forhold i verneområder](#) gir informasjon om hvordan dette bør gjøres i verneområder. Denne veilederen vil senere bli oppdatert med mer veiledning om bruk av overtredelsesgebyr i verneområder.

Kontaktpersoner

Vi ber om at følgende personer kontaktes for henvendelser om overtredelsesgebyr:

- *Verneområder:* Helene Mokkelbost (helene.mokkelbost@miljodir.no), Hege Langeland (hege.langeland@miljodir.no), John Ole Grøtte (john.ole.grotte@miljodir.no) og Pål Foss Digre (pal.foss.digre@miljodir.no).
- *Fremmede organismer, utenlandske treslag og utvalgte naturtyper:* Pål Foss Digre (pal.foss.digre@miljodir.no)
- *Artsforvaltning:* Nils Kristian Grønvik (nils.kristian.gronvik@miljodir.no)

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Trond Flydal
seksjonsleder

Hege Langeland
seniorrådgiver